28 Ιουνίου 2014

Οι πληγωμένες εκκλησιές της Μικρασίας (ΦΩΤΟ)

/ Ειδήσεις και Ανακοινώσεις

Αποστολή στη Σμύρνη: Γιώργος Ξανθάκης-Παντελής Φύκαρης

Μια περιήγηση στα απέναντι παράλια πάντα περικλείει ανάμεικτα συναισθήματα, από θαυμασμό στον πολιτισμό των Ρωμιών πριν τον ξεριζωμό τους, έως την πικρή γεύση της τύχης του τόπου και των μνημείων του.

Σε κάποιες περιπτώσεις η αίσθηση της καπνιάς της καταστροφής δεν μπορεί να σβήσει κι ας έχουν περάσει ενενήντα τόσα χρόνια, ενώ τουλάχιστον αμηχανία σε καταλαμβάνει, αφού δεν μπορείς να προσδιορίσεις αν είναι καλύτερα που σήμερα η γειτονική χώρα «δείχνει» το ευρωπαϊκό της πρόσωπο, με τη συντήρηση των θρησκευτικών για μας μνημείων, με ότι συνεπάγεται αυτό, καλό ή κακό, ή μέχρι χθες, που η μισαλλόδοξη και φονταμελιστική της μέχρι πρότινος πολιτική, ειλικρινής τουλάχιστον στις θέσεις και τις προθέσεις της, κατά τα άλλα.

Αποθήκες, στάβλοι ή απλά μισοερειπωμένα χαλάσματα, οι ελάχιστες χριστιανικές εκκλησιές της Ερυθραίας που επέζησαν του 1922, χρησιμοποιούνται κάποιες σαν τζαμιά ενώ το τουρκικό υπουργείο Πολιτισμού αποκαθιστά τοιχογραφίες και λαμπρές νεοκλασικές, μπαρόκ, σε κάθε περίπτωση μη ισλαμικές διακοσμήσεις, αξιοποιώντας τα λαμπρά μνημεία κατά το δοκούν.

Οι κοντινές μας εκκλησιές

Ποιός έχει περάσει απέναντι, έστω και μόνο για ψώνια, και δεν έχει περάσει απέξω, δεν έχει αγναντέψει ή δεν έχει εισέλθει στον Άγιο Χαράλαμπο του Τσεσμέ, την Παναγία των Αλατσάτων, την Αγία Παρασκευή ή και την Κάτω Παναγιά.

Τώρα πια ο κοντινός Άγιος Χαράλαμπος έχει καθαριστεί και αναπαλαιωθεί, έχει μετατραπεί σε χώρο ποικίλων εκδηλώσεων και τουλάχιστον με τη φιλέλληνη πρόθεση των κατοίκων του Τσεσμέ, απολαμβάνει εν μέρει το σεβασμό που δικαιούται.

Τουλάχιστον αναδεικνύεται το μνημείο, για το μέγεθος και τη μεγαλοπρέπειά του.

Η Παναγία των Αλατσάτων πάλι, μετά το 22 μετατράπηκε σε Τζαμί, αφού με τον εποικισμό της ελληνικότατης πόλης από μουσουλμάνους, έπρεπε να αντιμετωπιστεί το οξύ τους πρόβλημα, η έλλειψη ενός μεγάλου τεμένους.

Η πρόσφατη παρέμβαση του τουρκικού Υπουργείου συντήρησε το κτίριο, αναπαλαίωσε το εξαιρετικό τέμπλο με την ελληνική ταυτότητα: «Γιάννης Χαλαπάς εποίει», ενώ κάποιες εικόνες και τοιχογραφίες αποκαταστάθηκαν πάλι εν μέρει.

Η εκκλησιά αυτή ήταν η πρώτη από τις τρεις μεγάλες εκκλησίες των Αλατσάτων. Σύμφωνα με δύο ιδρυτικές επιγραφές του ναού που αποκαλύφθηκαν, (μεταξύ των οποίων και η κτητορική) μαθαίνουμε ότι ο ναός κτίστηκε στη διάρκεια ενός έτους και τα εγκαίνια έγιναν την 1η Αυγούστου του 1832.

Ο ναός αυτός είναι νεότερος και χτίστηκε στη θέση του προηγούμενου ναού, ο οποίος κρίθηκε μικρός και μη επαρκής.

Πρόκειται για μια πολύ χαρακτηριστική εκκλησία της ύστερης Τουρκοκρατίας, σημαντικό έργο του περίφημου μάστορα Στράτου Καλονάρη, ο οποίος εργάστηκε μαζί με το γιο του Μανόλη στις Κυκλάδες και στην περιοχή της Σμύρνης, χτίζοντας πολλούς ναούς (Παναγία της Τήνου, Βαγγελίστρα του Τσεσμέ, Παναγιά της Κάτω Παναγιάς, Παναγιά Βουρλιώτισσα κλπ.).

Όλα τα μάρμαρα του ναού είναι τηνιακά και φορτώθηκαν με τη φροντίδα του Ευστρ. Καλονάρη, του Ιωάν. Χαλεπά και του Μάρκ. Λαμπαδίτη στην Τήνο και παραλήφθηκαν στον όρμο της Αγριλιάς, στο λιμάνι των Αλατσάτων.

Οι μορφές των Αγίων όμως, όπως και σε όλους τους πρώην χριστιανικούς ναούς του οδοιπορικού μας, παραμένουν χωρίς πρόσωπο ή μάτια, αφού η μουσουλμανική πίστη απαγορεύει ρητά την απεικόνιση του Θεού και των Αγίων.

Αναγνώριση του χριστιανού Θεού; Ίσως. Ίσως και ταύτιση με τον Αλλάχ, που είναι και ορθότερο, αφού Χριστιανοί, Εβραίοι και Μουσουλμάνοι πιστεύουν στον ένα υπέρτατο Θεό.

Αυθαίρετη παρηγορητική σκέψη για την κακοποίηση ιερών και οσίων, όσων αφορά τουλάχιστον τον έλληνα επισκέπτη.

Μια δεύτερη σκέψη, ισχυρότερη και πικρή, διατείνεται ότι η βεβήλωση των ιερών χώρων είχε να κάνει με τη μισαλλοδοξία, το φανατισμό και τη βαρβαρότητα, που χρονικά τουλάχιστον θέλουμε να πιστεύουμε ότι ανήκει σε ένα παρελθόν χωρίς επιστροφή.

Ο θαλασσινός Άγιος και τα παιχνίδια

Θα μπορούσε να είναι το πιο ενοχλητικό ερέθισμα η τύχη του Αγίου Νικόλαου στα Μοσχονήσια, που ναι μεν έτυχε μιας αξιοπρόσεκτης δουλειάς αποκατάστασης, όμως η «αξιοποίησή» του για μας τουλάχιστον τους Έλληνες, κρίνεται ανεπιτυχής.

Ο ιδιώτης που μισθώνει το χώρο έχει μετατρέψει το μνημείο σε Μουσείο Παιχνιδιών.

Πρόκειται για μια συλλογή πολυάριθμων εκθεμάτων, η οποία προκαλεί ασφυξία στο χώρο, ενώ η καλλιτεχνική αξία των αντικειμένων, όσο και η σπανιότητα αμφισβητούνται για αρκετά από αυτά .

Η “Barbie” συνυπάρχει με λογής κούκλες, αυτοκινητάκια, τρενάκια, στρατιωτάκια και απομιμήσεις όπλων, έως με τεράστια, ξύλινα και συνεπώς κακόγουστα ομοιώματα, του Big Ben, του Πύργου του Eiffel ή του δεύτερου συμβόλου, μετά το άγαλμα της Ελευθερίας, της πόλης της Νέας Υόρκης, του ουρανοξύστη Empire State.

Το μόνο ίσως παρήγορο παραμένει η νοσταλγία για τα ολίγων δεκαετιών πριν παιχνιδιών, με τις «κινεζιές» που έχουν κατακλίσει πλέον την τουρκική, ελληνική, ίσως και την παγκόσμια αγορά.

Ένα τεράστιο νεοκλασικό επιβλητικό μέγαρο σε υποδέχεται στην παραλία του Μεγάλου Μοσχονησιού, πολύ πριν από τον Άγιο Νικόλαο.

Ερειπωμένο, μισοκαμένο, χωρίς κουφώματα και σκεπή, έχει υποστεί την βαρβαρότητα του μίσους, να θυμίζει με τον ευρωπαϊκό του κοσμοπολιτικό του αέρα της Belle Époque, την ευμάρεια των Μοσχονησιωτών πριν την εγκατάλειψη των εστιών τους.

Δεν είναι άλλο από το μέγαρο της άλλοτε κραταιάς Ιεράς Μητροπόλεως Μοσχονησίων…

Aya voukla

Ένας και μόνος ορθόδοξος ναός επέζησε της πυρκαγιάς απ’ την καταστροφή της Σμύρνης του 1922, η βασιλική του Αγίου Βουκόλου,

αφιερωμένη στον πρώτο Επίσκοπο Σμύρνης, τον οποίο διαδέχτηκε ο Άγιος Πολύκαρπος, χειροτονημένος από τον ίδιο και πολιούχος της πρωτεύουσας της Ιωνίας.

Από την Giaour Izmir, τη Σμύρνη των απίστων, ο ναός που επέζησε αποκαλείται Aya voukla, όπως αντίστοιχα Aya sofya ή Kucuk Aya sofya στην Κωνσταντινούπολη, η Αγία Σοφία και η Μικρή Αγία Σοφία (Ο ναός των αγίων Σεργίου και Βάκχου).

Τουλάχιστον μπορούμε να παραδεχτούμε ότι οι γείτονες σε πολλές περιπτώσεις έχουν υιοθετήσει ή προσαρμόσει την αρχική ελληνική ονομασία.

Θα μπορούσε να ειπωθεί ότι το μνημείο από το 1922 έως σήμερα είχε την καλύτερη δυνατή τύχη, αφού με εντολή του ιδίου του Kemal Atatürk χρησιμοποιήθηκε ως χώρος μαθημάτων όπερας, μουσείο τύπου, που σήμερα στεγάζεται σε βοηθητικό κτίριο και σήμερα ο χώρος για πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Στην κεντρική είσοδο του ναού δεσπόζει η εγχάρακτη επιγραφή «ΔΑΠΑΝΗ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ».

Στην επίσκεψή του ο Παναγιότατος Πατριάρχης κκ Βαρθολομαίος, έψαλε το Χριστός Ανέστη. Είχαν περάσει ενενήντα και χρόνια από την τελευταία φορά.

Ο Θαυματουργός Ταξιάρχης στο Αϊβαλί και οι άλλες εκκλησίες

Τουλάχιστον στο Αϊβαλί δυο ορθόδοξοι ναοί παραμένουν σε πολύ καλή κατάσταση, ο Άγιος Ιωάννης που έχει μετατραπεί σε τζαμί και ο Ταξιάρχης, εκεί που απαγορεύτηκε τελικά τον περασμένο χρόνο στον κ. Βαρθολομαίο να ιερουργήσει.

Αιτία; Η προτίμηση της Ελλάδας να υποστηρίξει το Ντουμπάι για τη διεθνή EXPO 2020.

Από τα δύο καμπαναριά του Αγίου Ιωάννη, το ένα έχει μετατραπεί σε μιναρέ, το άλλο πάλι στέκει σαν καμπαναριό, αλλά βουβό.

Τα γύρω σπίτια, μέχρι και το ναό των Ταξιαρχών μετά βίας έχουν συντηρηθεί, να αναδεικνύουν τη φινέτσα και την πολιτιστικοοικονομική άνθιση των Κυδωνιών.

Με τίτλο «Ο Ταξιάρχης στο Αϊβαλί το έκανε το θαύμα του», ένα χρόνο πριν, η Ελευθεροτυπία πανηγύριζε για την εξαιρετική δουλειά που το τουρκικό υπουργείο Πολιτισμού επιτέλεσε, ενώ η χειροτονία του μητροπολίτη Κυδωνιών Αθηναγόρα από τον Οικουμενικό Πατριάρχη θα απέδιδε στο χώρο στιγμές βυζαντινής πνευματικής ανάτασης και θα «ξόρκιζε» την ερήμωση, την εγκατάλειψη και κυρίως την καταστροφή.

«…Η εκκλησιά ξαναήλθε στη μορφή της όπως τις μέρες της μεγάλης αϊβαλιώτικης δόξας. Επιχρίσματα ξαναφτιάχτηκαν όπως παλιά και χρώματα ξαναμπήκαν. Οι εικόνες στο «Δωδεκάορτο» συντηρήθηκαν, το μαρμάρινο τέμπλο ξανάγινε κι αυτό όπως παλιά, μαζί με τα εικονοστάσια, τον άμβωνα και το θρόνο. Ακόμα και όμορφοι καινούργιοι πολυέλαιοι τοποθετήθηκαν.

Μοναδικές παραφωνίες, κάποιες εικόνες στο τέμπλο και στα ντουβάρια, κακέκτυπα των γνήσιων, που βρίσκονται σε κάποια εργαστήρια συντήρησης και είναι άγνωστο αν θα επανέλθουν στη θέση τους. Καθώς και μια εικόνα του Παντοκράτορα, που κρέμεται από το μεσιανό ταβάνι της βασιλικής.

Αγνωστο γιατί…

Μαζί με το ναό συντηρήθηκαν τα κτήρια στον αύλειο χώρο, το ψηλό αυλοντούβαρο που τον περιέβαλλε…

Μοναχά το καμπαναριό -και πώς αλήθεια να γίνει αυτό;- δεν ξαναφτιάχτηκε στη θέση του. Στις 29 Αυγούστου(2013), ο Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος θα λειτουργήσει στον Ταξιάρχη.

Και θα ενθρονίσει το νέο μητροπολίτη Κυδωνιών Αθηναγόρα. Άλλο ένα θαύμα του Ταξιάρχη, που λέγαμε στην αρχή... Κι αυτό θα το ζήσουμε!».

Δυστυχώς δεν το ζήσαμε, αλλά για τη Χίο και τη θρησκευτική ιστορία της, η πόλη και η μητρόπολη Κυδωνιών έχει πρωτεύουσα, βαρύνουσα αξία: στο Αϊβαλί έζησε και μαρτύρησε ο Άγιος Γεώργιος ο Χιοπολίτης, ο Πυτιανός Άγιος.

Fykaris
Pantelis
PHOTOGRAPHY

Fykaris
Pantelis

CANIM KURBAN OLSUN SENIN YOLUNA
ADI GÜZEL KENDİ GÜZEL MUHAMMED
Fykaris
Pantelis
PHOTOGRAPHY

ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΑΛΑΠΑΣ. ΕΠΟΙΕΙ
1874
Fykaris
Pantelis
PHOTOGRAPHY

Fykaris
Pantelis
PHOTOGRAPHY

Fykaris
Pantelis
PHOTOGRAPHY

Fykaris
Pantelis

Πηγές: politisChios.gr- romfea.gr